

Uchwała

Komisji Habilitacyjnej powołanej przez Centralną Komisję Ds. Stopni i Tytułów w dniu 1 kwietnia 2019 r. (Pismo Nr BCK-III-L-6814/2019), na podstawie art. 18a, ust. 5 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789)

w sprawie

przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Alicji Gryczyńskiej w dziedzinie nauk biologicznych, dyscyplinie biologia (według obecnie obowiązującej klasyfikacji dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, dyscyplinie nauki biologiczne)

§ 1

Komisja na posiedzeniu w dniu 29 lipca 2019 r., odbytym na Wydziale Biologii Uniwersytetu Warszawskiego w pełnym siedmioosobowym składzie, w jawnym głosowaniu, działając zgodnie z ww. Ustawą, uwzględniając rozporządzenie MNiSW z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2018 r. poz. 261), stosując kryteria zawarte w rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 (Dz.U. Nr 196, poz. 1165) jednomyślnie (7 głosów **za, 0 głosów **przeciw**, 0 głosów wstrzymujących się) **pozytywnie opiniuje wniosek o nadanie dr Alicji Gryczyńskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie w dziedzinie nauk biologicznych, dyscyplinie biologia** (według obecnie obowiązującej klasyfikacji dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, dyscyplinie nauki biologiczne)**

§ 2

Integralną częścią niniejszej uchwały jest Załącznik nr 1 stanowiący jej uzasadnienie.

§ 3

Komisja przekazuje niniejszą uchwałę Pani Dziekan Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego.

1. Prof. Jerzy Długoński - Przewodniczący Komisji

2. Dr hab. Katarzyna Szczepańska - Sekretarz Komisji

3. Dr hab. Grzegorz Karbowski - Recenzent

4. Dr hab. Elżbieta Gołąb - Recenzent

5. Dr hab. Jerzy Michalik - Recenzent

6. Dr hab. Jerzy Romanowski - Członek Komisji

7. Prof. Maria Doligalska - Członek Komisji

Warszawa, 29 lipca 2019

Uzasadnienie do Uchwały Komisji Habilitacyjnej podjętej w dniu 29 lipca 2019 r. w sprawie wniosku o nadanie dr Alicji Gryczyńskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk biologicznych, dyscyplinie biologia (według obecnie obowiązującej klasyfikacji w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, dyscyplinie nauki biologiczne)

1. Sylwetka habilitantki

Dr Alicja Gryczyńska jest absolwentką Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego. W 1995 r. ukończyła studia magisterskie na Wydziale Biologii UW uzyskując dyplom magistra biologii na podstawie pracy pt. „Zawartość pierwiastków śladowych w zależności od pigmentacji piór na przykładzie gołębia domowego (*Columba livia domestica*)” wykonanej w Zakładzie Ekologii pod opieką dr hab. Krzysztofa Dmowskiego. W latach 1995-2000 odbyła studia doktoranckie na Wydziale Biologii UW. Stopień naukowy doktora nauk biologicznych uzyskała w 2000 r. na podstawie rozprawy zatytułowanej „Udział ptaków wróblowych w rozprzestrzenianiu bakterii *Borrelia burgdorferis* s.l. w środowisku leśnym”. Promotorem pracy doktorskiej był prof. dr hab. Michał Kozakiewicz. Od roku 2000 dr Alicja Gryczyńska pracowała jako adiunkt i od 2015 jako asystent na Wydziale Biologii w Zakładzie Ekologii UW. Zainteresowania naukowe dr Alicji Gryczyńskiej dotyczą ornitologii, ekologii i parazytologii. Wiodąca tematyka badawcza Habilitantki koncentruje się wokół uwarunkowań środowiskowych występowania krętków z grupy *B. burgdorferi* w środowisku naturalnym, w tym najwięcej uwagi poświęca ptakom jako żywicielom i rezerwurowi zoonotycznemu a także zagadnieniom parazytologii środowiskowej i genetyki populacji.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Dr Alicja Gryczyńska przedstawiła do oceny oryginalne osiągnięcie naukowe zatytułowane : „**Wybrane grupy kręgowców jako rezerwuariusz zoonotyczny bakterii *Borrelia* spp. w środowisku leśnym i miejskim**”, stanowiące cykl sześciu, tematycznie spójnych oryginalnych artykułów opublikowanych w latach 2007-2019.

Dr A.Gryczyńska jest pierwszym autorem pięciu prac wchodzących w skład osiągnięcia oraz trzecim autorem jednej z nich. Deklarowany udział w powstaniu tych publikacji jest znaczący (od 40 do 95%), co potwierdzają oświadczenia współautorów dołączone do ich kopii.

Autorka odegrała główną rolę w powstaniu wszystkich ww. prac, w tym tworzeniu ich koncepcji, pracach terenowych, w analizach molekularnych, miała decydujący wpływ na opracowanie wyników i ich interpretację, napisała maszynopisy tych prac oraz została wskazana jako autor korespondencyjny.

Przedstawione do oceny prace zostały opublikowane w dość dobrych międzynarodowych czasopismach naukowych z listy Journal Citation Reports (JCR), o współczynniku oddziaływania (IF) od ok. 0.5 do 2.1. Sumaryczna wartość współczynnika oddziaływania IF zgodnie z rokiem publikacji wyniósł **7,792**, sumaryczna punktacja MNiSW jest równa **133** a całkowita liczba cytowań do dnia złożenia wniosku wynosi **27**.

Osiągnięcie naukowe dr Alicji Gryczyńskiej koncentruje się głównie na poznaniu roli ptaków wróblowych w krążeniu krętków *B. burgdorferi* s.l. w ekosystemach leśnych i miejskich. Obiektem badań były dwa gatunki *Passeriformes* z rodziny drozdów: kos i drozd śpiewak, które Habilitantka analizowała pod kątem ustalenia ich potencjału, jako rezerwuaru dla tych bakterii. Poza ptakami, podobnej ocenie poddała także drobne gryzonie oraz jaszczurkę

zwinę. Publikacje stanowiące osiągnięcie naukowe, chociaż dotyczą różnych grup kręgowców tworzą spójną całość.

Do najważniejszych wyników przedstawionych przez Habilitantkę należy zaliczyć:

- 1/ wykazanie różnic w strukturze ognisk zoonotycznych boreliozy i dróg krążenia krętków *B. burgdorferi* pomiędzy środowiskami naturalnymi a zmienionymi przez działalność człowieka;
- 2/ wykazanie znaczącej roli ptaków w utrzymywaniu się endemicznych ognisk boreliozy w środowiskach miejskich, co związane jest z dużą ich liczebnością oraz ze specyficzną strukturą i składem gatunkowym zgrupowań drobnych gryzoni w miastach;
- 3/ potwierdzenie roli ptaków jako rezerwuaru zoonotycznego dla *B. garinii*;
- 4/ wykazanie wiodącej roli myszy polnej i leśnej jako rezerwuaru krętków *B. afzelii* na terenach zurbanizowanych.

Jak wskazuje Habilitantka w swoim Autoreferacie, następstwem większego zaangażowania ptaków, stanowiących głównie rezerwar zoonotyczny dla *B. garinii* jest w środowisku miejskim funkcjonowanie takiego schematu krążenia patogenu, który promuje rozprzestrzenianie neuroboreliozy.

Wszyscy recenzenci zgodnie podkreślili, że prace składające się na osiągnięcie naukowe dr Alicji Gryczyńskiej są oryginalnym dziełem, tworzą zwartą i jednolitą tematycznie całość o istotnej wartości naukowej, pogłębiając naszą wiedzę na temat zoonotycznego rezerwuaru *B. burgdorferi* s.l. reprezentowanego przez ptaki. Jak podkreślił **Prof. Jerzy Michalik** w swojej recenzji: „Złożone mechanizmy krążenia tej bakterii w warunkach ekosystemów miejskich są nadal bardzo słabo poznane i dlatego ten aspekt badań dr Alicji Gryczyńskiej oceniam szczególnie wysoko”. **Prof. Jerzy Michalik** dodał, że „[...] objęcie badaniami przez Habilitantkę ptaków i drobnych gryzoni występujących na terenach zurbanizowanych ma szczególne znaczenie dla epidemiologii i diagnozowania boreliozy na obszarach miejskich”. **Dr hab. Elżbieta Gołąb** pokreśliła, że: „[...] na szczególne uznanie zasługują ważne dla zdrowia publicznego wyniki badania środowiska zurbanizowanego wskazujące na kosa jako gatunek ptaka mającego istotny udział w utrzymywaniu się krętków *Borrelia* i ich rozprzestrzenianiu na terenach miejskich. Wieloletni monitoring kleszczy żerujących na ptakach stanowi wartościowy model pozyskiwania danych do oceny ryzyka występowania chorób odkleszczowych”. **Dr hab. Elżbieta Gołąb** uważa za szczególnie cenne w badaniach habilitantki, że: „[...] zwróciła uwagę na możliwość występowania różnic w efektywności rozprzestrzenia *Borrelia* w środowisku przez dwa gatunki ptaków uznawane dotychczas za wspólny rezerwar zoonotyczny bakterii *B. burgdorferi*”. **Prof. Jerzy Michalik** stwierdził, że na szczególną uznanie zasługują wyniki badań dokumentujące wyższy poziom zakażenia w kleszczach żerujących na kosach z obszarów miejskich w porównaniu do kleszczy zebranych z kosów z ekosystemów leśnych. Podkreślił, że są to pierwsze tego typu dane pokazujące jak dwa odmienne środowiska wpływają na zaangażowanie ptaków w szerzenie zakażeń *Borrelia*. **Dr hab. Grzegorz Karbowski** zwrócił uwagę w swojej recenzji, że: „Ważnym wątkiem badań habilitantki było wykazanie, że krętki powiązane ekologicznie z ptasimi grupami rezerwurowymi (*B. garinii* i *B. turdi*) nie były rozmieszczone losowo, lecz skupiły się na niektórych okazach ptaków”, co może wskazywać na zakażenia kleszczy przez samego żywiciela lub zakażenie się kleszczy drogą współżerowania (co-feeding). Oceniając inny aspekt badań habilitantki **Dr hab. Grzegorz Karbowski** stwierdził, że: „Wykazanie specyficznej struktury zbiorowisk małych ssaków w dużej aglomeracji miejskiej pozwoliło na wykazanie, jak ważnym elementem są tutaj ptaki drozdowate. Dane zebrane przez autorkę pozwalają na zbudowanie obrazu ogniska zoonotycznego boreliozy w środowisku miejskim oraz wskazanie dróg krążenia krętków w tym

środowisku. ”**Prof. Jerzy Michalik** ocenił również wysoko badania, które potwierdziły wiodącą rolę myszy polnej i leśnej jako rezerwuaru krętków *B. afzelii* na terenach zurbanizowanych.

Recenzje nie są jednak pozbawione uwag krytycznych. **Prof. Jerzy Michalik** zauważył, że hipoteza Habilitantki mówiąca o tym, że „[...] w środowisku silnie zurbanizowanym wzrasta udział ptaków w stosunku do drobnych ssaków w krążeniu bakterii *Borrelia*,” została błędnie sformułowana, ponieważ: [...] pominęła przebadanie współwystępujących na tych samych stanowiskach drobnych gryzoni. Jak stwierdził **Prof. Jerzy Michalik**: „Bez szczegółowej analizy tej grupy ssaków przyjmowanie takich założeń uważam za nieuprawnione, tym bardziej że liczby zbadanych kosów i kleszczy były stosunkowo niskie.” Podobną opinię wyraził drugi recenzent **Dr hab. Grzegorz Karbowski**, który wskazał, że w opisie krążenia patogenu brakuje „[...] gatunku ssaka, który jest żywicielem dla postaci dorosłych kleszczy i z tego względu niezbędnym do utrzymania ich populacji w środowisku”. Ponadto ten sam recenzent uważa, że praca 3., gdzie obiektem badawczym jako rezerwuazoonotyczny krętków *B. burgdorferi* jest jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, mogłaby zostać pominięta w zbiorze wybranym do prezentacji osiągnięcia naukowego, chociaż jej obecność nie uważa za poważne uchybienie.

Po dyskusji na posiedzeniu Komisji Habilitacyjnej wszyscy jej członkowie uznali, że cykl przedstawionych prac ma istotną wartość naukową i spełnia wymagania stawiane osiągnięciom mogącym być podstawą o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego i działalności naukowej

Prowadzona działalność naukowa Habilitantki obejmuje kilka obszarów badawczych i obejmuje głównie genetykę populacyjną oraz ekologiczne uwarunkowania interakcji w układzie ekto/endopasożyt – żywiciel – patogen związanych z ptakami wróblowymi i drobnymi gryzoniami. Dorobek naukowy dr Aleksandry Gryczyńskiej zgodnie z podanym spisem (włączając prace składające się na osiągnięcie naukowe) liczy **29 publikacji** naukowych o łącznym **IF 28,702 i 316,5** punktów **MNiSW** (zgodnie z rokiem publikacji). W tej grupie znajdują się 23 artykuły, które zostały opublikowane w czasopiśmie z listy JCR. W grupie sześciu publikacji nieznajdujących się w bazie JCR, dwie prace są bez punktacji MNiSW, a kolejne dwie zostały opublikowane przed doktoratem. Łączna liczba cytowań (do dnia złożenia wniosku) wynosiła **133**, a index Hirscha wg. Web of Science – **8**.

Dr A. Gryczyńska uczestniczyła w 9 konferencjach międzynarodowych i trzech krajowych, na których wygłosiła 6 referatów oraz zaprezentowała 12 plakatów. Habilitantka czterokrotnie uzyskiwała stypendium JM Rektora UW za osiągnięcia naukowe, a 2003 r. nagrodę Rektora.

Dr hab. Grzegorz Karbowski zwrócił uwagę w swojej recenzji, że: „[...] przy ponad 20-letniej karierze naukowej, dorobek Habilitantki liczący w sumie 23 publikacje i 18 doniesień konferencyjnych, można uznać za nie więcej niż przeciętny, mimo to akceptowalny.”

Dr A. Gryczyńska była wykonawcą w dwóch projektach finansowanych przez MNiSW oraz kierownikiem ośmiu projektów finansowanych ze środków Wydziału Biologii UW. Efektywność w zdobywaniu funduszy i grantów można więc na tej podstawie ocenić jako przeciętną. Tym bardziej, że Habilitantka nie była nigdy kierownikiem własnego grantu finansowanego ze źródeł zewnętrznych. Może to rodzić wątpliwość, czy Habilitantka jest wystarczająco przygotowana do pełnienia roli samodzielnego uczonego, kierującego pracą zespołu naukowego. Ponadto dr Gryczyńska nie odbyła w swojej karierze naukowej żadnego stażu zagranicznego. Habilitanta była recenzentem 6 projektów własnych na Wydziale

Biologii UW, oraz 10 prac magisterskich i 14 licencjackich. Brak jednak zagranicznych oraz krajowych recenzji wydawniczych.

4. Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

Dr A. Gryczyńska będąc adiunktem w Zakładzie Ekologii WB UW aktywnie uczestniczy w dydaktyce prowadząc zajęcia dotyczące zagadnień z ekologii, zoologii oraz warsztaty terenowe. W ramach tej tematyki prowadzi także ćwiczenia z przedmiotu „Flora i fauna” oraz „Ekologia terenowa”. Była opiekunką naukową 12 prac licencjackich i 11 prac magisterskich. Habilitantka w aktywny sposób uczestniczyła w otwarciu w 2012 r. fakultetu „Ornitologia” który został włączony do oferty przedmiotów ogólnouniwersyteckich i jest jego główną koordynatorką.

Dr A. Gryczyńska jest również bardzo zaangażowana w działalność popularyzatorską związaną przede wszystkim z upowszechnianiem wiedzy ornitologicznej. Realizowała liczne warsztaty i prezentacje w ramach Festiwalu Nauki, Nocy Biologów oraz Centrum Nauki Kopernika adresowane do dzieci i młodzieży.

Habilitantka była w latach 2000-2010 członkiem w Sekcji Ornitologicznej i Herpetologicznej PTZ, a od roku 2000 do 2005 członkiem w Lokalnej Komisji Etycznej do spraw doświadczeń na zwierzętach. Na szczególną uwagę zasługują osiągnięcia organizacyjne, m.in. zorganizowanie, wyposażenie i kierowanie Międzyzakładową Pracownią Ekologii Molekularnej na Wydziale Biologii UW.

Część prac naukowych Habilitantki to efekt Jej współpracy naukowej z 6 krajowymi jednostkami naukowymi m.in. z Muzeum i Instytutem Zoologii PAN w Warszawie, Zakładem Farmakologii Doświadczalnej i Klinicznej Uniwersytetu Warszawskiego, Zakładem Parazytologii Tropikalnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Habilitantka współpracowała również z rosyjskim Zoological Institute, Russian Academy of Sciences, St. Petersburg. **Dr hab. Grzegorz Karbowiak** wskazał jednak, że współpraca tylko z jednym ośrodkiem zagranicznym „[...] to mało, tym bardziej że jej efekty nie są uwidocznione w publikacjach.”

Wszyscy recenzenci i członkowie komisji wysoko ocenili działalność dydaktyczną i popularyzatorską dr Alicji Gryczyńskiej, jednocześnie stwierdzając, że zarówno brak silnej współpracy międzynarodowej, jak i brak sukcesów w pozyskiwaniu grantów stanowią słabe strony ogólnego dorobku Habilitantki.

5. Wniosek końcowy Komisji

Komisja Habilitacyjna stwierdziła, że zarówno osiągnięcie naukowe jak i pozostały dorobek dr Alicji Gryczyńskiej spełniają warunki wymagane do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego. W związku z tym Komisja Habilitacyjna przedkłada Wysokiej Radzie Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego uchwałę popierającą wniosek o nadanie dr Alicji Gryczyńskiej stopnia doktora habilitowanego **w dziedzinie nauk biologicznych, dyscyplinie biologia** (według obecnie obowiązującej klasyfikacji w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, dyscyplinie nauki biologiczne)

Warszawa, dn. 29.07.2019 r.

Sekretarz Komisji

Dr hab. Katarzyna Szczepańska

Przewodniczący Komisji

Prof. dr hab. Jerzy Długoński